

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĖS BŪKLĖS AKTŲ REGISTRAVIMO ĮSTATYMO
NR. XII-2111 6, 12 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO ĮSTATYMO NR. XII-1519 5
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SUSIJUSIO LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO (toliau – Projektai)
(TAP-22-275, 22-276, 22-277; TAIS-22-2893, 22-914(2), 22-913(2))**

Nr. NV-648

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo Nr. XII-2111 6, 12 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – CBARĮ) projekto:

1. Įvertinus CBARĮ projektu siūlomo teisinio reguliavimo tikslą, teisinio reguliavimo tobulinimo priežastis ir siūlomas įtvirtinti nuostatas, manytina, kad keičiamo CBARĮ 25 straipsnio 2 dalyje siekiama nustatyti ne tik su asmens tautybe susijusių duomenų civilinės būklės aktų įrašuose keitimo, išbraukimo ar įrašų papildymo tokiais duomenimis tvarką, *bet iš esmės įtvirtinti tautybės keitimo pagrindus*. Atsižvelgiant į CBARĮ 1 straipsnyje įtvirtintą šio įstatymo paskirtį, kyla abejonių, ar siūlomas teisinis reguliavimas galėtų būti įtvirtintas CBARĮ projekte. Kartu atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus, keliančius abejonių dėl siūlomo teisinio reguliavimo pagrįstumo:

1.1. Siūloma keisti CBARĮ 25 straipsnio 2 dalies nuostata, kurioje būtų numatyta, kad civilinės būklės aktų įrašai keičiami ar papildomi, *jeigu asmuo nori pasirinkti vieno iš savo tėvų ar senelių tautybę* ir Projektų aiškinamajame rašte nurodyta Projektų rengimą paskatinusi priežastis, kad „<...> iki šiol nėra priimtas Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymas ir dėl teisinio reguliavimo stokos asmenims, priklausantiems tautinėms mažumoms, ar kurių tėvų ar senelių tautybė yra skirtinga, *nesudaroma galimybė pasikeisti tautybę*“ suponuoja, jog aptariamam pakeitimui iš esmės įtvirtinami tautybės keitimo pagrindai, užtikrinantys asmens teisę pasikeisti savo tautybę ir tokiu būdu galimai priskirti save kuriai nors iš tautinių mažumų bei naudotis tautinėms mažumoms suteikiamomis teisėmis. Taigi, CBARĮ projektu, kuris turėtų būti skirtas civilinės būklės aktų registravimo, o ne tautinių mažumų atstovų teisių įgyvendinimo klausimams reguliuoti, siekiama išspręsti tautybės, kuri nėra civilinės būklės aktas CBARĮ 2 straipsnio 1 dalies prasme, keitimo pagrindų nustatymo klausimus. Kyla abejonių dėl siūlomo teisinio reguliavimo atitikties Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 6 punktui, pagal kurį teisės akto turinys turi atitikti jo paskirtį.

1.2. Kartu pastebėtina, kad pakeitus tautybę arba civilinės būklės akto įrašą nurodytus duomenis apie tautybę, keičiasi asmens priskyrimas konkrečiai tautinei mažumai, tačiau asmens civilinė būklė lieka nepakitusi. Atsižvelgiant į tai manytina, kad tautybės keitimo pagrindai turėtų būti įtvirtinti specialiaame tautinių mažumų teisinę padėtį reglamentuojančiame įstatyme, o CBARĮ turėtų būti apsiribojama tik duomenų apie tautybės įrašą koregavimo procedūrinėmis (tvarkos) nuostatomis.

1.3. Sistemiškai įvertinus CBARĮ nuostatas, matyti, kad civilinės būklės aktų registravimas susijęs su daugeliu skirtingų teisinio reguliavimo sričių ir šiuos santykius reglamentuojančiais įstatymais, pavyzdžiui, pilietybės įgijimu ar netekimu (Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymas), asmenvardžių rašymu dokumentuose (Lietuvos Respublikos asmens vardo ir pavardės rašymo

dokumentuose įstatymu) ir kt. Sudarant civilinės būklės akto įrašą jame nurodomi net tik su asmens civiline būkle susiję, bet ir asmenį leidžiantys identifikuoti duomenys (pavyzdžiui, tautybė, pilietybė ir kt.). Siūlant keičiamo CBARĮ 25 straipsnio 2 dalyje nustatyti tik duomenų apie tautybę civilinės būklės akto įrašė keitimo, išbraukimo ar įrašų papildymo tokiais duomenimis pagrindus, tačiau detalai nenustatant kitų į civilinės būklės akto įrašą įrašomų duomenų apie asmenį (pavyzdžiui, pilietybės) keitimo, išbraukimo ar papildymo pagrindų, kyla abejonių dėl teisinio reguliavimo nuoseklumo. Kita vertus, įvertinus šiuo metu galiojančią CBARĮ 25 straipsnio 2 dalį, numatančią, kad civilinės būklės aktų įrašai keičiami ar papildomi, kai paaiškėja nauji (pasikeitę) duomenys apie asmenį ir yra tai patvirtinantis dokumentas, matyti, jog pavyzdžiui, pakeitus pilietybę arba jos netekus Pilietybės įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka, vėliau, vadovaujantis jau minėta galiojančio CBARĮ 25 straipsnio 2 dalimi, atitinkamai duomenys keičiami civilinės būklės akto įrašė. Manytina, kad analogiškai galėtų būti sprendžiamas ir duomenų apie tautybę civilinės būklės akto įrašė koregavimo klausimas: pakeitus tautybę specialiaame įstatyme numatytais pagrindais ir tvarka, vėliau duomenys civilinės būklės akto įrašė būtų koreguojami remiantis galiojančio CBARĮ 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina papildomai įvertinti, ar dėl aplinkybės, kad nepavyksta priimti Tautinių mažumų įstatymo ir siekiant užpildyti teisės spągą, tautybės keitimo pagrindai turėtų atsirasti įstatyme, kuris skirtas iš esmės kitai sričiai – civilinės būklės aktų registravimui ir ar siūlomo teisinio reguliavimo tikslas, t. y. galimybė asmenims, priklausantiems tautinėms mažumoms, ar kurių tėvų ar senelių tautybė yra skirtinga, pasikeisti tautybę, neturėtų būti įgyvendinamas pasirenkant kitas teisinio reguliavimo priemones.

2. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, siūlomoje keisti CBARĮ 25 straipsnio 2 dalyje (CBARĮ projekto 3 straipsnis) dėstant nuostatą, susijusią su duomenų apie tautybę išbraukimu iš civilinės būklės aktų įrašų, siūlytina formuluotę „asmens ar tėvų susitarimu“ papildyti žodžiu „vaiko“, jį įrašant prieš žodį „tėvų“.

Dėl Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII-1519 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto:

Atsižvelgiant į tai, kad aptariamo įstatymo projekto 2 straipsnyje įtvirtinamos taisyklės, susijusios su įstatymo įsigaliojimu, tačiau nenustatomos taisyklėse, susijusios su jo įgyvendinimu, iš 2 straipsnio pavadinimo brauktini žodžiai „ir įgyvendinimas“.

Dėl Projektų aiškinamojo rašto:

1. Siekiant nuoseklumo, siūlytina Projektų aiškinamojo rašto 3 ir 4 punktuose pirmiau aparti aktualias Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo nuostatas, o vėliau – CBARĮ nuostatas. Šiuo metu aktualių nuostatų aptarimas pradedamas nuo CBARĮ, tada įterpiama informacija apie Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymą ir vėl grįžtama prie CBARĮ.

2. Projektų aiškinamojo rašto 11 punkte siūlytina patikslinti, kokius Europos Sąjungos dokumentus atitinka Projektai.